

Většina základních mezilidských vztahů se utváří v rodině. Člověk se do ní zpravidla narodí, žije v ní, nechává se jí od počátku ovlivňovat. Vytvořit definici rodiny je obtížné. Obecně lze říci, že rodina je skupina osob spojených citovými, biologickými, ekonomickými a v neposlední řadě právními svazky. Jde minimálně o dvě osoby, jejichž vztah je nejčastěji založen manželstvím nebo mateřstvím, resp. jiným příbuzenským svazkem.

V minulosti byla často uznávána pouze rodina, která byla založena manželstvím, tj. státem či právem uznaným svazkem dvou lidí rozdílného pohlaví. Instituce manželství byla považována za základní, často jedinou správnou formu partnerského soužití. Stát odnepaměti poskytoval prostřednictvím práva takovému svazku zvláštní ochranu. Ta je obsažena v péči orgánů veřejné moci o to, aby platné manželství nebylo nikým ohrožováno a vzájemné vztahy manželů nebyly svévolně narušovány. Kromě toho je možno spatřovat ochranu manželství i ve zvláštní pozornosti, která je manželství v jednotlivých právních úpravách věnována. Samotný vznik, zánik či podmínky existence manželství a vzájemné osobní a majetkové vztahy manželů byly od dob prvních právních řádů upraveny v pramenech práva v rámci rodinného práva. Přestože jde o právní odvětví soukromoprávního charakteru, odchýlit se od závazných právních pravidel rodinného práva vlastní smluvní nebo obdobnou úpravou je možné jen zřídka, většinou vůbec ne. Zákonodárce tak vyjadřuje význam manželství ve společnosti a zájem na zachování základních morálních a společenských pravidel manželského života.